Fylkesmannen i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmárkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

Mattilsynet

NORD-TROMS JORDSKIFTERETT
Norges domstoler

Brev til grunneiere i Troms Mars 2019

Informasjon om gjerder i utmark

Dette brevet er skrevet på vegne av landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Nord-Troms jordskifterett og Mattilsynets avdeling Troms og Svalbard.

Utmarkseiendommene i Troms er ofte små, og vi har blant annet utfordringer med at gamle gjerder på tvers av flere eiendommer ligger og forfaller. I dette brevet orienterer vi om:

- viktige regler for gjerder i utmark
- mulighetene for økonomisk støtte
- hvordan jordskifteretten kan bidra dersom grunneiere ikke blir enige

Du kan sette opp gjerder på egen eiendom mot naboeiendom. Deler av felles utmark eller felles beite kan ikke gjerdes inn slik at beiteområdet blir avgrenset. Kontakt gjerne kommunen eller lokalt beitelag for å finne gode og helhetlige løsninger for din og naboenes eiendommer.

Dyrevelferd

Dyrevelferdsloven setter krav om at gjerder skal holdes ved like slik at verken ville dyr eller husdyr utsettes for fare.

- Det skal ikke brukes piggtråd i gjerder som er ment å regulere dyrs ferdsel.
- Eier av gjerdet skal sørge for nødvendig tilsyn med dette, uavhengig av hva som er gjerdets funksjon. Du skal både oppdage, forebygge og avhjelpe fare for unødige påkjenninger eller belastninger som gjerdet kan påføre dyr. Har du liten eller ingen mulighet til å føre tilsyn, så må risikoen for at farer oppstår reduseres på annen måte.
- Nedfallsgjerder utgjør en særlig risiko. Om du har et gjerde som du ikke kan eller ser behov for å holde i forsvarlig stand, så må du fjerne dette.

Folkehelse

Drikkevannsforskriften setter krav om at vanntilsigsområder og råvannskilder for vannverk skal beskyttes mot fare for forurensning. I noen tilfeller innebærer det at man ønsker å sette opp gjerder i utmark for å hindre trafikk av mennesker og dyr inn på disse områdene. Det er vannverkseiers ansvar å sette opp, vedlikeholde og føre tilsyn med slike gjerder.

Regler for oppsetting av gjerde og gjerdehold

- Gjerdet skal settes opp i eiendomsgrensen (maks 0,5 meter fra grensen) og skal ikke være til urimelig eller unødvendig hinder for naboeiendom.
- Hvis det er felles beite i utmarka, skal gjerde stå i grensen mellom innmark og utmark.
- Utmarksgjerde av sauenetting skal være minimum 1,1 meter høyt med topptråd.
- Reingjerde er vanligvis 2 meter høyt med topptråd.

Kostnader

- I en jordskiftesak eller i et gjerdeskjønn kan grunneier eller bruker pålegges å sette opp gjerde på egen eiendom eller pålegges gjerdekostnader. Hvis kostnadene er urimelige for noen av partene i forhold til nytten, kan utgiftene fordeles av jordskifteretten.
- Utmarkseier har ikke ansvar for å sette opp gjerde mot hyttetomt.

Jordskifte
I saker hvor grunneierne ikke blir enige, kan du ta saken til jordskifteretten og få avgjort:

- hvor gjerdet skal settes opp
- hvordan gjerdet skal være – gjerdetype, høyde mm.
- frister for fjerning av gammelt gjerde og oppsetting av nytt
- fordeling av gjerdekostnader

Du kan søke om pengestøtte til gjerde
Fylkesmannen og kommunen forvalter flere tilskuddsordninger innen jordbruk. Du kan søke om pengestøtte til å sette opp gjerde, men også til å rydde opp i gamle gjerder.

Tilskudd til tiltak i beiteområder	
Hvem kan søke?	Beitelag og andre former for organisert samarbeid der det drives næringsmessig beitedrift. I enkelte tilfeller også enkeltpersonsforetak.
Hva kan du få tilskudd til?	Sperregjerder som fremmer beitebruken i et område.
Forutsetninger	Tillatelse fra alle grunneiere og eventuelle reinbeitedistrikt i det aktuelle beiteområdet.
Hvor mye tilskudd?	Inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag.
Hvordan søker du?	Søknaden skal sendes til kommunen. Det er Fylkesmannen som behandler søknaden.
For mer informasjon	www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/tiltak-i-beiteomrader/om-tilskudd-til-tiltak-i-beiteomrader#tilskudd-til-investeringer-knyttet-til-utmarksbeitene

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	
Hvem kan søke?	Foretak med en tilskuddsberettiget jordbruksproduksjon på landbrukseiendommen. Eier eller leier (etter avtale med eier) kan også søke hvis det er tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen.
Hva kan du få tilskudd til?	Rydde opp i gamle gjerder og piggtråd som ligger og forfaller.
Forutsetninger	At grunneier ikke selv har satt opp gjerdet, og står for forurensningen.
Hvor mye tilskudd?	Inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.
Hvordan søker du?	Kommunen setter søknadsfristen, og behandler søknaden. Det skal brukes elektronisk søknadsskjema, og du logger på via Altinn. Kommunen har lokale retningslinjer for prioritering av søknadene.
For mer informasjon	www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/spesielle-miljotiltak/om-tilskudd-til-spesielle-miljotiltak-i-jordbruket

Oppføring og vedlikehold av gjerder i utmark kan være søknadspliktig etter plan- og bygningsloven. Du bør ta kontakt med byggesaksavdelingen i din kommune for å avklare dette.

Aktuelle lover/forskrifter finner du på www.lovdata.no**:**

- Grannegjerdeloven §§ 3 til 8, 10 og 14 til 18
- Jordskifteloven §§ 4-3 og 5-3
- Vegloven §§ 44 til 47
- Dyrevelferdsloven §§ 2, 3, 8, 23 og 24
- Drikkevannsforskriften §§ 4 og 12
- Reindriftsloven § 63

Ta gjerne kontakt med Fylkesmannen, Jordskifteretten eller Mattilsynet dersom du har ytterligere spørsmål.